

HUB Pregled

3/2013

Studeni 2013.

Sadržaj

Uvod	3
IZVORI SREDSTAVA BANAKA	4
PLASMANI BANAKA	8
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE	13
ZARADE	20
KAPITALIZACIJA I RIZICI	25
STRUKTURNI POKAZATELJI	30
STAMBENE ŠTEDIONICE.....	33
Metodologija i izvori	35

Uvod

Kvartalna publikacija Hrvatske udruge banaka *HUB Pregledi* pokreće se u trenutku kada raste interes stručne i šire javnosti za poslovanje banaka.

Ulaskom Hrvatske u EU raste i interes za usporedbama s bankama u drugim zemljama EU, kako onima u Eurozoni, tako i onima izvan nje.

I do sada su postojali različiti statistički izvori, prikazi i analize. U njihovom je predstavljanju prednjačila Hrvatska narodna banka (*Bilten o bankama, Specijalni prezentacijski format, Financijska stabilnost* i.t.d.), a za njom i Hrvatska udruga banaka otkako je 2007. pokrenula seriju *HUB Analiza*. Kvartalni *HUB Pregled* zamislili smo kao redovitu seriju u okviru šire publikacije *HUB Analiza*.

Unatoč postojanju različitih izvora informacija, u Hrvatskoj udruzi banaka postojalo je nepodijeljeno mišljenje o tome da ne postoji centralno mjesto na kojemu bi se na pregledan i jednostavan način moglo pristupiti glavnim pokazateljima o poslovanju banaka u Hrvatskoj. Statistički izvori, prikazi i publikacije nalaze se na raznim mjestima, a objedinjeni prikazi poput *Biltena o bankama* HNB-a izlaze sa značajnim vremenskim pomakom. Zbog toga često kasne za događajima i promjenama u trendovima. Isti je slučaj bio s *HUB Analizama* u kojima su se neke važne teme obrađivale samo jednom godišnje, što nije osiguralo ažurnost informacija (npr. usporedbe kamatnih stopa).

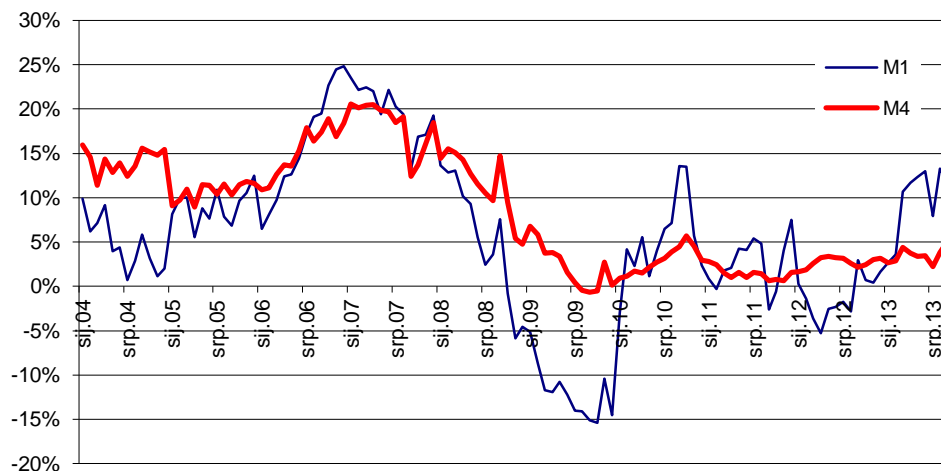
Kvartalni *HUB Pregled* trebao bi u isto vrijeme udovoljiti kriteriju ažurnosti, jednostavnosti i preglednosti. Neke teme koje su u okviru *HUB Analiza* obrađivane jednom godišnje (kamatne stope, troškovi izvora sredstava, zarade i indeks regulacijskog opterećenja) sada će se redovito predstavljati, čime će ažurnost informacija biti osigurana. Jednostavnost i preglednost osigurana je grafičkim prikazima ispod kojih se nalaze kratki komentari o kretanjima. Za dublje analize čitatelj će i dalje morati konzultirati druge publikacije u okviru *HUB Analiza*, publikacija HNB-a i radova drugih istraživača, analitičara, stručnjaka i institucija. Isto vrijedi i za čitatelje koji će tražiti uvid o izvorne podatke. Naime, upravo radi preglednosti i jednostavnosti ovdje ne predstavljamo tablične i druge prikaze izvornih podataka, nego samo slike. Međutim, metodologija koja se nalazi na kraju Pregleda uputit će čitatelja na statističke izvore.

HUB Pregled podijeljen je u sedam dijelova. Prvi dio prikazuje izvore sredstava banaka. Drugi dio prikazuje plasmane. Treći kamatne stope i troškove regulacije. Zarade se prikazuju u četvrtom dijelu. Peti dio predstavlja rizike i kapitalizaciju banaka, s posebnim naglaskom na kvalitetu i klasifikaciju kreditnog portfelja. Šesti dio sadrži prikaz strukturnih pokazatelja sustava, a sedmi prikazuje aktivnosti stambenih štedionica. Na kraju se nalaze metodološke napomene i spisak statističkih izvora.

IZVORI SREDSTAVA BANAKA

Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4

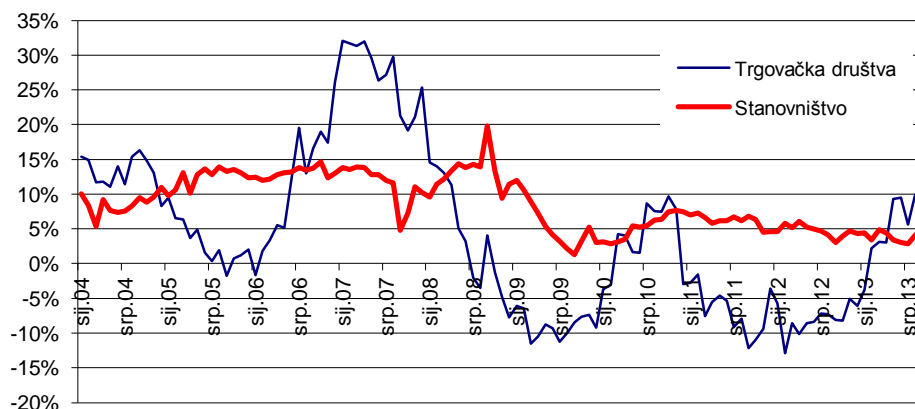
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-09:2013.

Ukupna likvidna sredstva M4 u rujnu 2013. narasla su za 5,12% u odnosu na isti mjesec prošle godine, što predstavlja ubrzanje u odnosu na prethodne mjesece kada je prosječan rast iznosio 3,2%. Istovremeno je novčana masa M1 na godišnjoj razini porasla za 11,68%, što predstavlja blago usporavanje u odnosu na kolovoz.

Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća

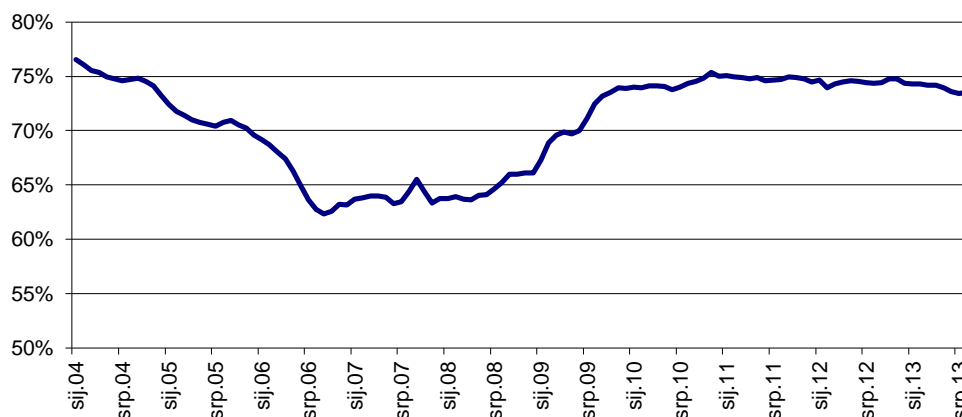
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-09:2013.

U rujnu 2013. depoziti trgovačkih društava porasli su za više od 11,6%, nakon što predstavlja njihov najveći rast od početka 2008. godine. Rast depozita stanovništva je u rujnu, nakon 15 mjeseci, ponovno ubrzan na razinu iznad 5%. Rast depozita se djelomično može objasniti kao posljedica višemjesečne turističke sezone.

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva

01:2004.-09:2013. u %

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva smanjivao se do sredine 2006. Tada je dotaknut minimum od oko 65%. Nakon dvije godine stagnacije, početak krize je u drugoj polovici 2008. doveo do porasta udjela deviznih depozita iznad 75%. Od kraja 2009. udjel deviznih u ukupnim depozitima stagnira i kreće se oko 74%. U svibnju 2013. udjel je pao na razinu ispod 74%, dosegavši razinu od 73,59% u rujnu.

Udjel inozemne u ukupnoj pasivi

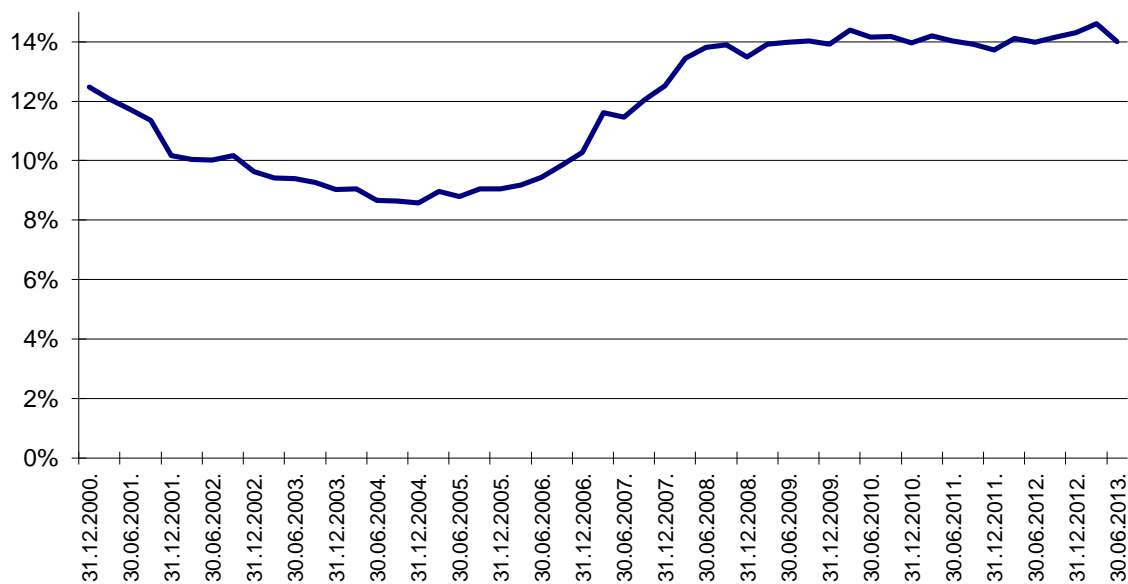
01:2004.-09:2013. u %

Inozemni izvori predstavljaju važan izvor financiranja hrvatskih banaka. Prije eskalacije krize njihov se udjel u ukupnoj pasivi smanjio s maksimalnih 29% u travnju 2006. na minimalnih 16,6% u kolovozu 2008. No, nakon eskalacije krize udjel je bio stabilan i iznosio oko 20%. Tijekom 2012. udjel se smanjio, a u prvim mjesecima 2013. godine pao je na razinu ispod 18%. U travnju 2013. pad udjela je zaustavljen, nakon čega je blago rastao, ali je u rujnu ponovno pao na najnižu razinu od rujna 2008. godine (17,0%).

Udjel kapitala u ukupnoj pasivi

Q4:2000.-Q2:2013. u %

Kapital predstavlja važan izvor financiranja hrvatskih kreditnih institucija. Nakon pada udjela kapitala u ukupnoj pasivi do početka 2005., započelo je razdoblje rasta. Razina između 13% i 14% postignuta je na početku krize i od tada se udjel kapitala u ukupnim izvorima stabilno kreće oko 14%.

Struktura izvora sredstava banaka

30.09.2013. u %

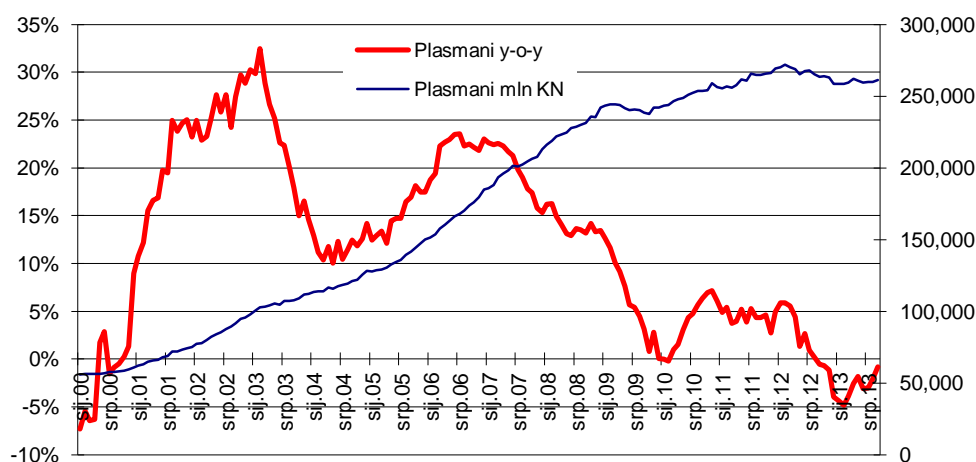

Struktura izvora sredstava hrvatskih banaka veoma je stabilna. Gore prikazana struktura reprezentativna je za dulje vremensko razdoblje, a najvažnija promjena u toku 2012. i prvoj polovici 2013. odnosi se na porast kapitalskih računa i smanjenje udjela inozemne pasive.

PLASMANI BANAKA

Plasmani

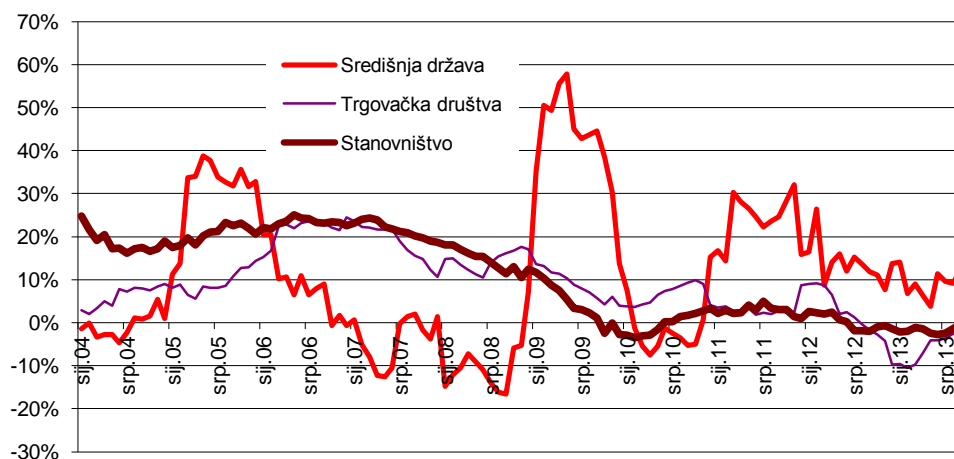
Iznos u mln KN i stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine (y-o-y) 01:2004.-09:2013.

Od prvog tromjesečja 2012. do siječnja 2013. plasmani banaka nalazili su se u kontinuiranom padu. Nakon toga su u prva četiri mjeseca 2013. zabilježili porast za 3,4 milijarde kuna. Od svibnja do kolovoza 2013. plasmani su ponovno smanjeni za (kumulativno) 2,04 milijarde kuna, a rujnu je ponovno zabilježen porast plasmana za 1,5 milijardu kuna. Kumulativni pad plasmana od siječnja do rujna 2013. iznosio je -897,5 milijardi kuna.

Kreditiranje stanovništvu, trgovačkim društvima i državi

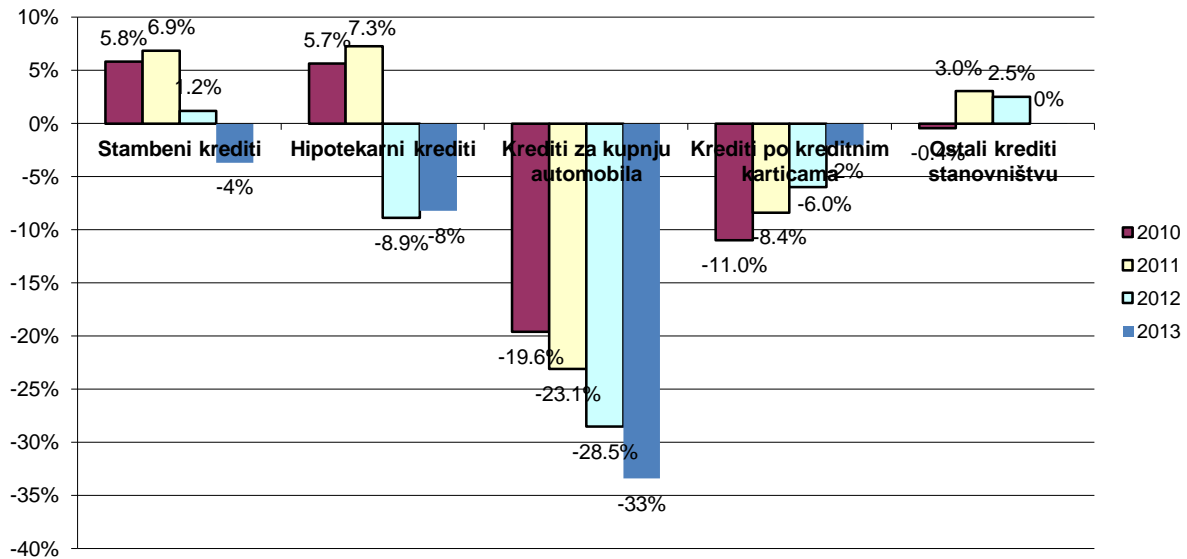
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-09:2013.

Kreditiranje države i dalje je glavni rastući posao banaka: od lipnja do rujna 2013. plasmani središnjoj državi rasli su po stopama između 9% i 12,4% u odnosu na isti mjesec 2012. Međugodišnji pad kreditiranja stanovništva u rujnu je po prvi put nakon studenog 2012. smanjen na razinu ispod 1%. Kreditiranje poduzeća je od lipnja do rujna 2013. bilo na, u prosjeku, 3,06% nižoj razini u odnosu na isto razdoblje prošle godine. U apsolutnim iznosima, u rujnu 2013. plasmani poduzećima niži su za 2,16 milijardi kuna u odnosu na rujnu 2012. No, kada se podatak korigira za prodaju dijela kreditnog portfelja jedne banke potkraj prošle godine, krediti poduzećima bilježe blagi rast.

Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama

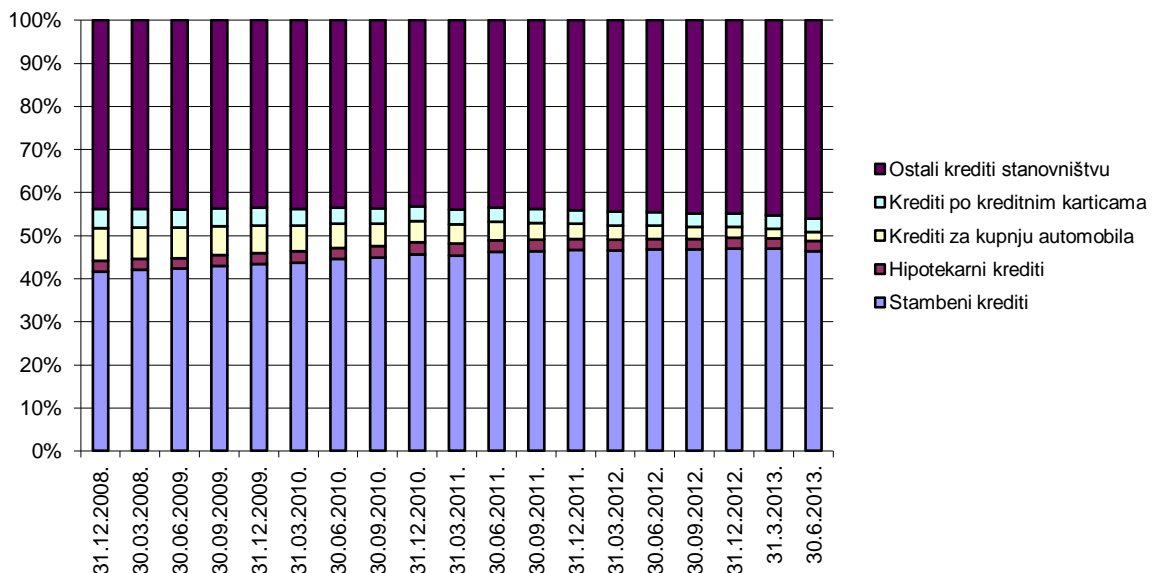
06.2009.-06.2013.

U drugom kvartalu 2013. nastavljen je pad stambenih kredita u odnosu na prethodnu godinu. I ostale vrste kredita stanovništvu također bilježe pad, koji je, kao i u svim kriznim godinama do sada, najizraženiji u kategoriji autokredita. Međutim, u odnosu na 2012. godinu, u kategoriji hipotekarnih kredita i kredita po kreditnim karticama zabilježeno je usporavanje pada. Jedina kategorija kredita koja u drugom kvartalu 2013. nije zabilježila smanjene bili su ostali krediti stanovništvu.

Struktura kredita stanovništvu po vrstama

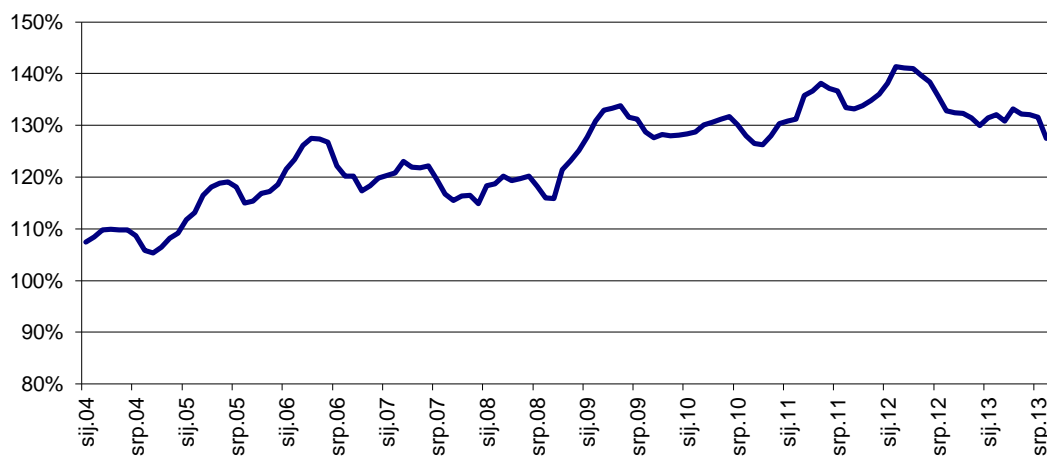
Q1:2008.-Q2:2013.

U drugom kvartalu 2013. došlo je do daljnjeg smanjenja udjela stambenih kredita te povećanja udjela ostalih kredita stanovništvu. Udjel drugih kategorija kredita ostao je na približno istoj razini.

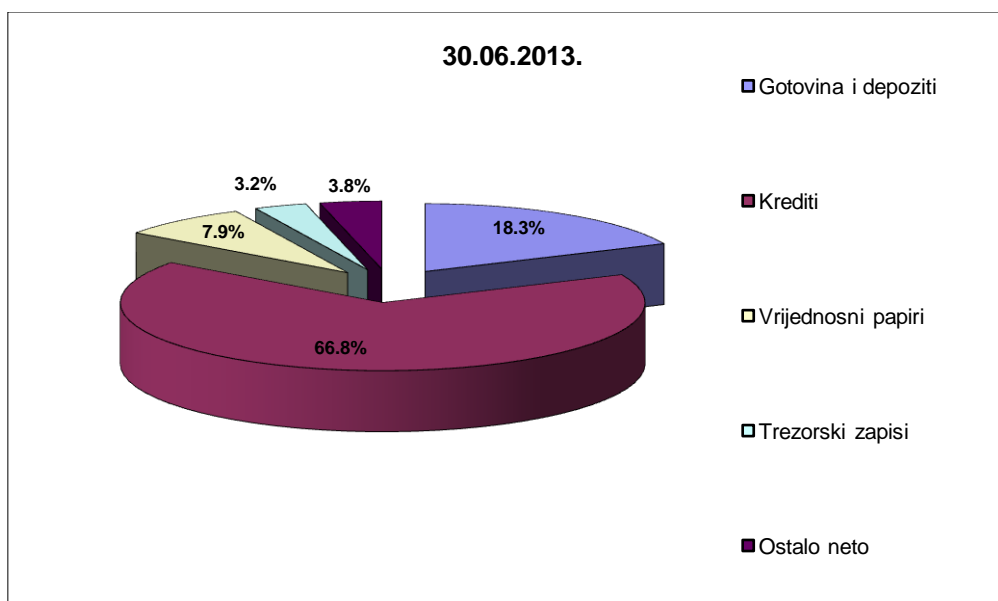
Omjer kredita i depozita

01:2004.-09:2013.

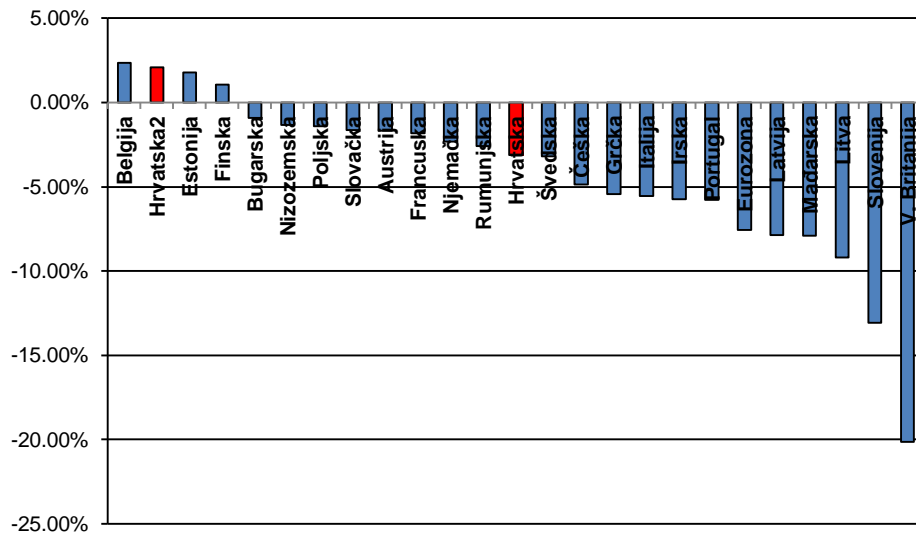
Široko definirani omjer kredita i depozita kretao se oko 110% prije krize, potom se u toku krize povećao do 140%, da bi se u toku 2012. počeo smanjivati (ukupno za oko deset postotnih bodova). Nakon blagog povećanja omjera u prva četiri mjeseca 2013. (na razinu od 133,2% u travnju), od svibnja se omjer ponovno počeo smanjivati, pa se u kolovozu nalazio na razini od 127,2%, što odgovara razini iz rujna 2010. godine.

Struktura aktive banaka

Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj

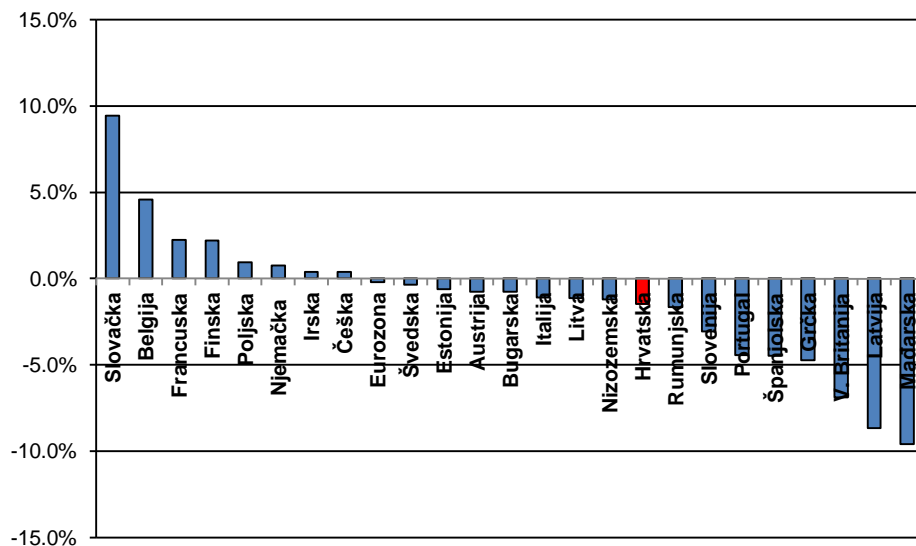
31.08.2013./31.08.2012. u %

Samo su četiri europske zemlje zabilježile rast kredita poduzećima u kolovozu 2013. u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Hrvatska je po godišnjoj stopi smanjenja kredita poduzećima bila osma u Europi (među zemljama koje su zabilježile pad kreditne aktivnosti). Međutim, prema podacima o prilagođenoj vrijednosti kredita poduzećima (vidi metodološka objašnjenja) može se zaključiti kako je Hrvatska u kolovozu 2013. zabilježila međugodišnji porast plasmana. Najveći je pad zabilježen u Španjolskoj, Velikoj Britaniji, Sloveniji i Litvi.

Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj

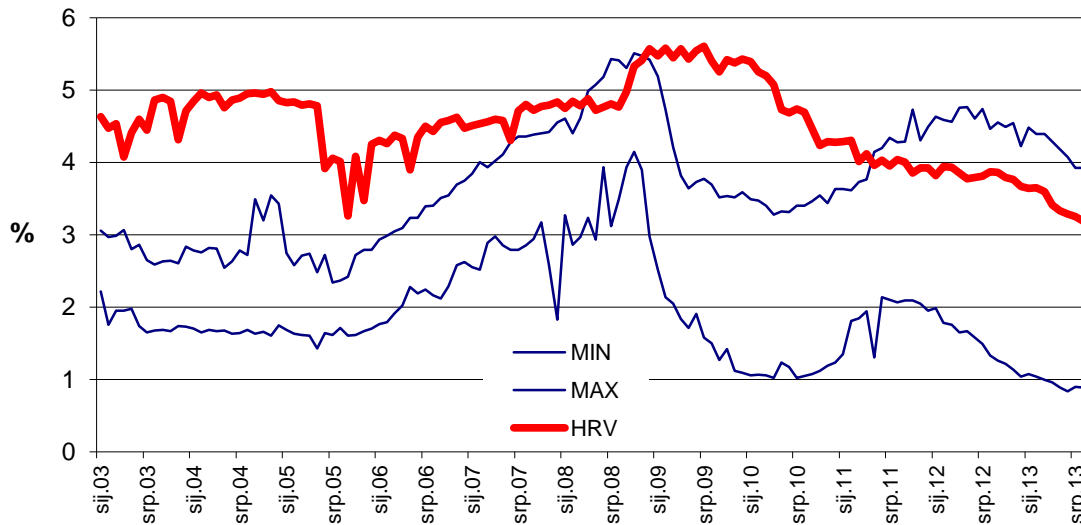
31.08.2013./31.08.2012. u %

Pad (nominalnih) kredita stanovništvu za 1,5% u kolovozu 2013. u odnosu na isti mjesec prethodne godine Hrvatsku smješta ispod prosjeka rasta Eurozone - između Litve, Nizozemske, Rumunjske i Slovenije. Najbrži rast kredita stanovništvu u EU zabilježen je u Slovačkoj (9,4%), dok je najveći pad zabilježen u Mađarskoj (-9,6%) i Latviji (-8,7%).

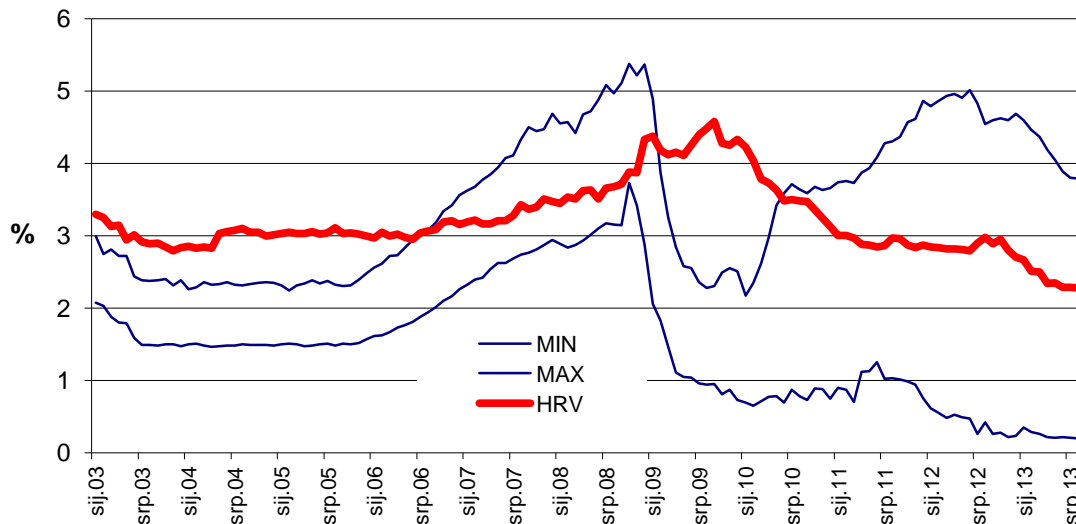
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE

Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima 01:2003.-08:2013.

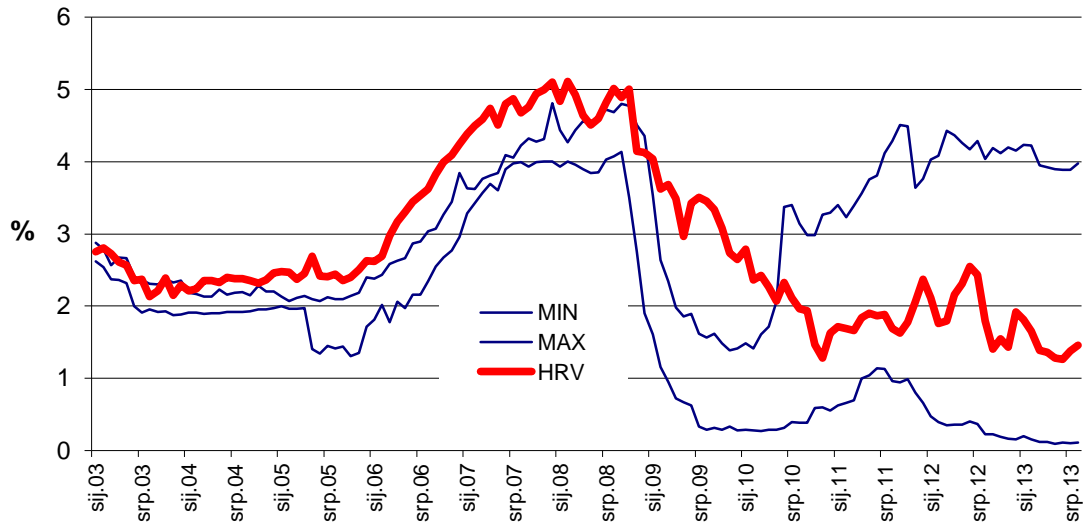
Kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima u hrvatskim bankama nalaze se u padu ispod praga od 4% od početka 2012. godine. Od početka 2011. te su stope ponovo u okviru intervala eurozone, jer se više stope nude u bankama u Grčkoj i Sloveniji. Međutim, i u tim se zemljama u zadnjih nekoliko mjeseci može uočiti pad kamatnih stopa na depozite.

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima 01:2003.-08:2013.

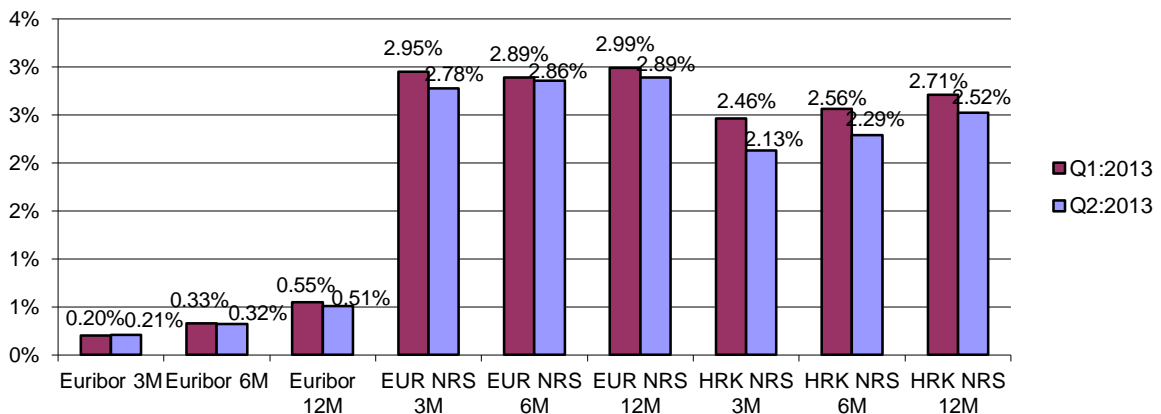
Kamatne stope kod hrvatskih banaka nalaze se u padu i kreću se u okviru intervala eurozone, gdje banke u Grčkoj i Španjolskoj i dalje nude više stope nego banke u Hrvatskoj.

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima 01:2003.-08:2013.

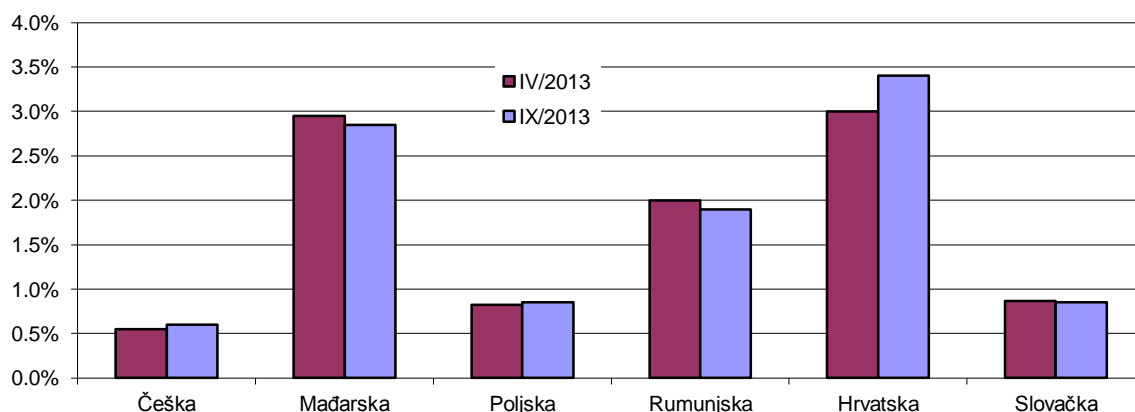
Kamatne se stope u Hrvatskoj kreću u okviru intervala eurozone još od polovice 2010., jer više stope u prosjeku nude banke u Grčkoj, Španjolskoj i Sloveniji. Od tada stagniraju na vrlo niskoj razini između 1% i 2%.

Referentne kamatne stope Q1:2013.-Q2:2013.

Nacionalne referentne stope (NRS) u drugom su kvartalu 2013. u prosjeku pale jače od Euribor-a, što je logično ako se imaju u vidu prethodno prikazana kretanja pasivnih kamatnih stopa. Tromjesečne NRS zabilježile su pad iako je Euribor blago porastao. Premija rizika koja je sadržana u razlici NRS-EURIBOR kretala se između 2 i 2,5 postotna boda, i malo je manja od premije rizika sadržane u CDS *spread*-u odnosno *spread*-u državnih obveznica.

CDS spread

Hrvatska premija rizika najveća je u regiji. U posljednjih pet mjeseci došlo je do porasta *spreadova* u Češkoj, Hrvatskoj i Poljskoj, a do pada u Mađarskoj, Rumunjskoj i Slovačkoj. Najveći porast zabilježen je u Hrvatskoj, što se može objasniti promjenom prognoze kreditnog rejtinga i negativnim očekivanjima vezanim uz fiskalnu poziciju.

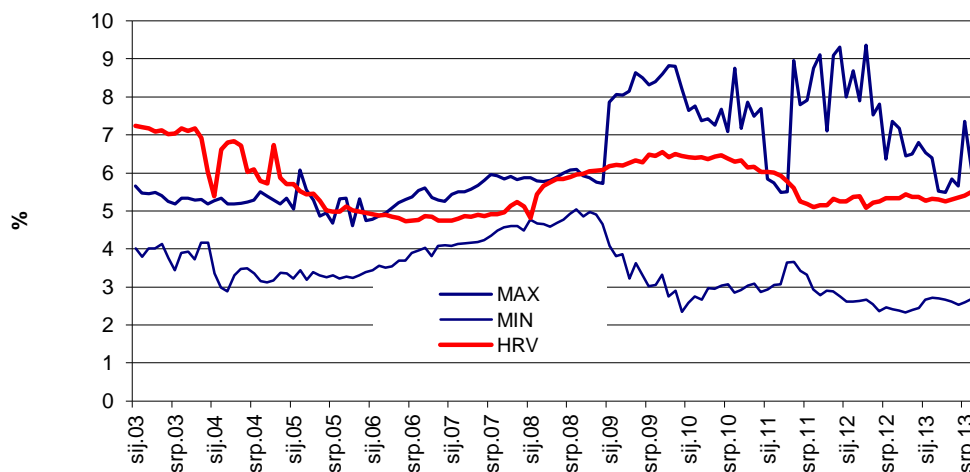
Indeks regulacijskog opterećenja IRO

u baznim bodovima (bps) 01:2002.-08:2013.

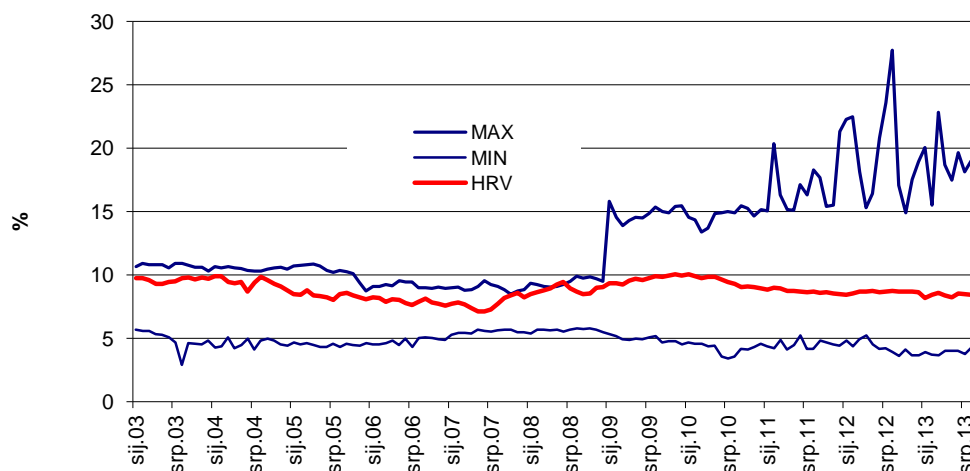
Prosječno regulacijsko opterećenje (granični trošak regulacije) u krizi se smanjio na oko 0,7% (70 bps). U posljednjih nekoliko mjeseci 2013. regulacija se nije bitno mijenjala, ali je IRO zabilježio blagi pad zbog smanjenja prosječnog troška izvora sredstava.

Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu 01:2003.-08:2013.

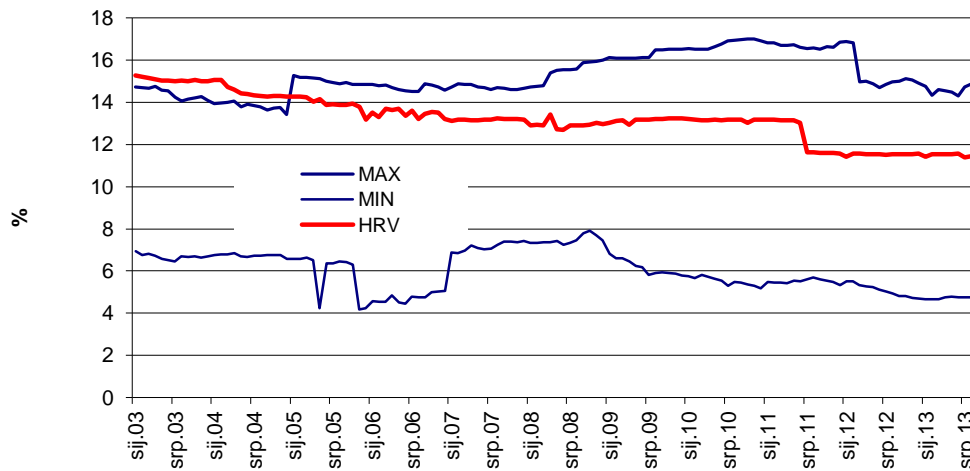
Kamatna stopa na stambene kredite od 5,50%, koliko je u kolovozu 2013. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Portugalu, Sloveniji, Španjolskoj i Slovačkoj. U zemljama srednje i istočne Europe u EU koje nemaju euro stope su niže u Češkoj, a više u Bugarskoj, Mađarskoj i Rumunjskoj.

Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu 01:2003.-08:2013.

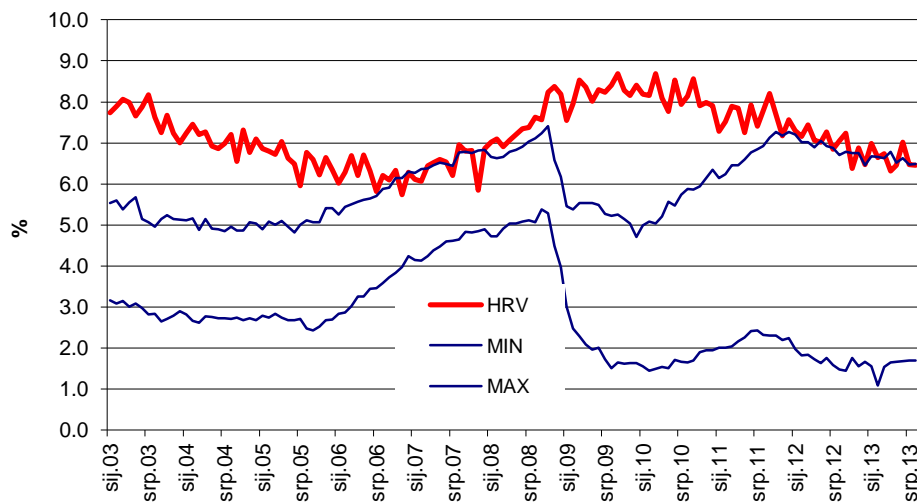
Kamatna stopa za potrošačke kredite od 8,42%, koliko je u kolovozu 2013. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Estoniji, Slovačkoj i Španjolskoj. U zemljama srednje i istočne Europe koje su u EU, a koje nisu uvele euro, kamate su u prosjeku više nego u Hrvatskoj.

Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu 01:2003.-08:2013.

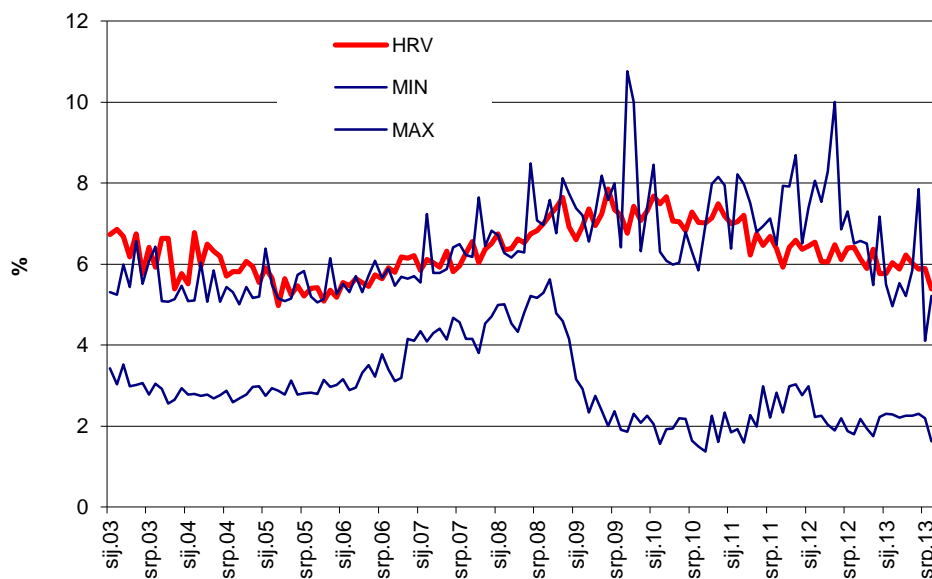
Kamatna stopa od 11,46%, koliko je u kolovozu 2013. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Estoniji i Irskoj. U zemljama srednje i istočne Europe koje su u EU, ali koje nisu uvele euro, samo banke u Litvi nude ove kredite po povoljnijim stopama, dok se u ostalim zemljama kreću od 12,13% u Bugarskoj do 29,17% u Mađarskoj.

Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima 01:2003.-08:2013.

Ove su kamatne stope prije krize dotakle gornji rub intervala eurozone i potom se u krizi od njega odvojile prema gore, zbog bržeg rasta rizika u sektoru poduzeća. Od 2010. traje novo razdoblje konvergencije i sada su ove stope (6,45% u prosjeku) ponovno dotaknule gornji rub intervala Eurozone. Od ostalih zemalja srednje Europe koje su u EU, ali nisu uvele euro, ove su stope niže u Češkoj, Mađarskoj i baltičkim državama, a više u Rumunjskoj i Bugarskoj.

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima 01:2003.-08:2013.

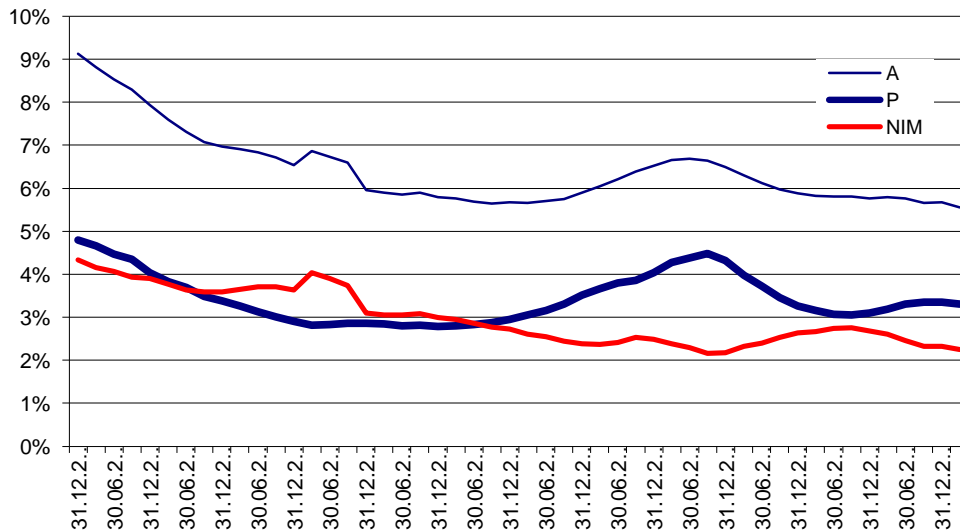

Prosječne se kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima u Hrvatskoj (5,38%) već cijelo desetljeće vrlo precizno kreću uz rub gornjeg intervala eurozone. Od sredine 2011. primjećuje se blago odvajanje prema dolje, koje je bilo osobito primjetno sredinom prošle godine kada su rasle kamatne stope u zemljama eurozone koje su najjače pogođene krizom. U proteklih godinu dana, međutim, taj učinak se izgubio. Stope su u Hrvatskoj trenutno više od intervala Eurozone, a za pad maksimalne razine kamatnih stopa najzaslužniji je njihov pad u Slovačkoj. Među zemljama srednje Europe koje su u EU, ali nisu uvele euro, hrvatske kamatne stope niže su nego u Rumunjskoj i Bugarskoj, a više nego u Češkoj, Estoniji i Litvi.

ZARADE

Neto kamatna marža (NIM)

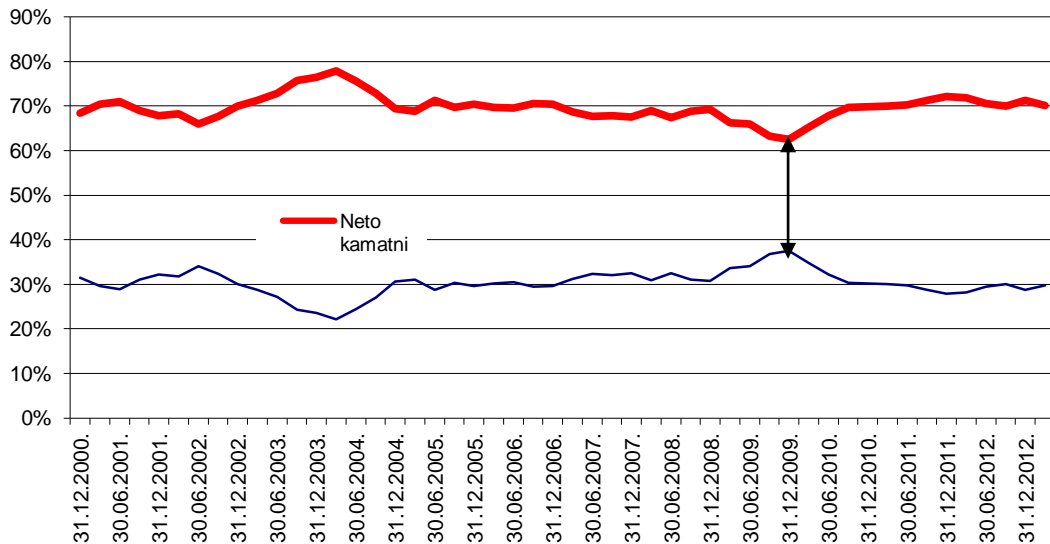
$NIM = A$ (prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa) – P (prosječno plaćena pasivna kamatna stopa) Q4:2000.-Q1:2013.

Prema podacima za prvi kvartal 2013., jer HNB još nije objavila račun dobiti i gubitka banaka za drugi: Pomični prosjek neto kamatne marže ponovo je zabilježio pad, ovoga puta ispod 2,3%. Iako su se obje prosječne stope smanjivale početkom 2013., prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa smanjivala se brže od prosječno plaćene pasivne stope.

Udio neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu

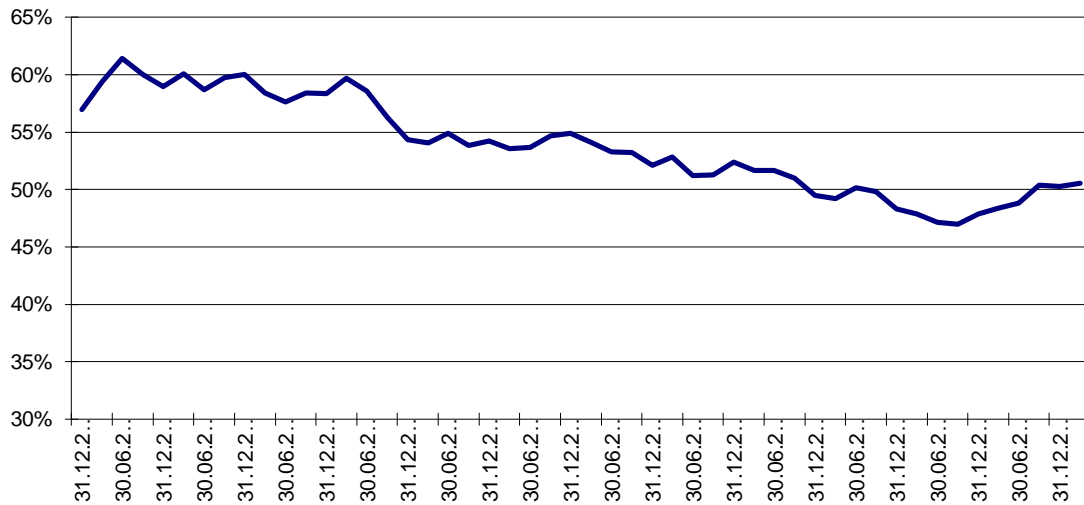
Q4:2000.-Q1:2013.

Prema podacima za prvi kvartal 2013., jer HNB još nije objavila račun dobiti i gubitka banaka za drugi: Od kraja 2003. do kraja 2009. trajalo je tendencijsko smanjenje udjela neto kamatnog u ukupnom prihodu. Od početka 2010. trend je obratan i udjel neto kamatnog prihoda ponovo prelazi 70%. To je posljedica stagnacije platnog prometa, smanjenja prihoda od investicijskog bankarstva i tržišta kapitala.

Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer

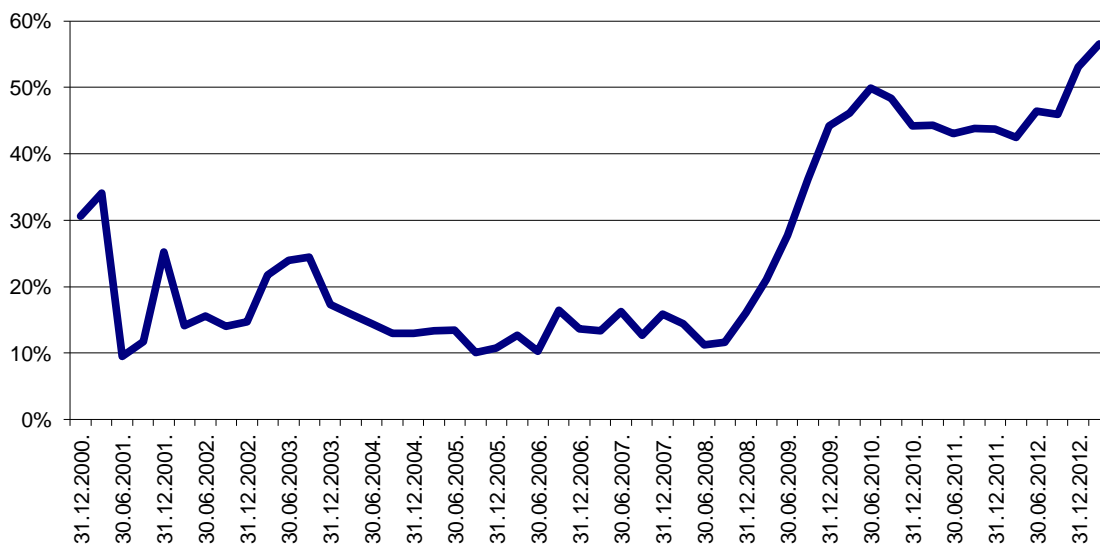
Q4:2000.-Q1:2013.

Prema podacima za prvi kvartal 2013., jer HNB još nije objavila račun dobiti i gubitka banaka za drugi: Dugoročni trend povećanja troškovne efikasnosti zaustavljen je u drugoj polovici 2011. na razini *cost-income* omjera između 45% i 50%. Od tada je započeo blagi rast troškovnog opterećenja dohotka koji je u zadnjem tromjesečju 2012. zaustavljen na razini malo većoj od 50%. Promjenu treba promatrati u kontekstu pada neto kamatnog prihoda u istom razdoblju – riječ je o posljedici pada neto prihoda, a ne rasta troškova.

Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja

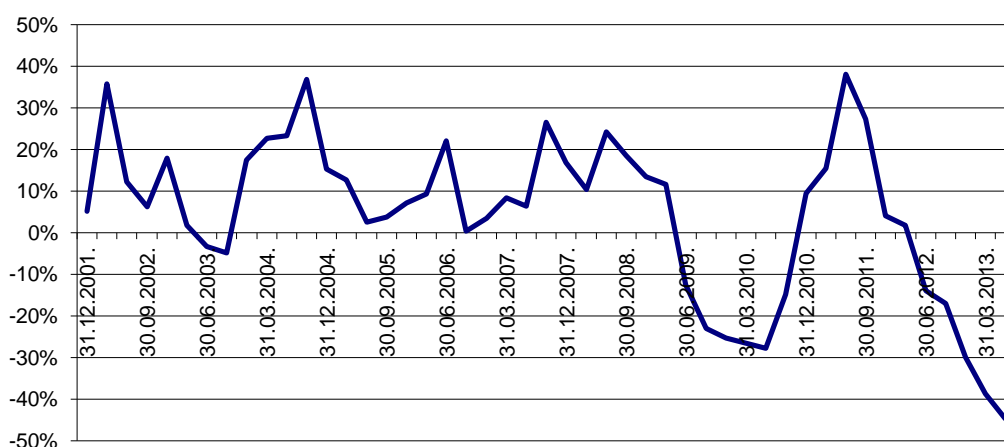
Q4:2000.-Q1:2013.

Prema podacima za prvi kvartal 2013., jer HNB još nije objavila račun dobiti i gubitka banaka za drugi: U toku 2012. povećalo se opterećenje rezultata rezerviranjima za identificirane i neidentificirane gubitke tako da ova stavka s više od 50% opterećuje operativni dohodak banaka, što je povijesni maksimum od 2000. godine.

Dobit nakon oporezivanja ili neto dobit

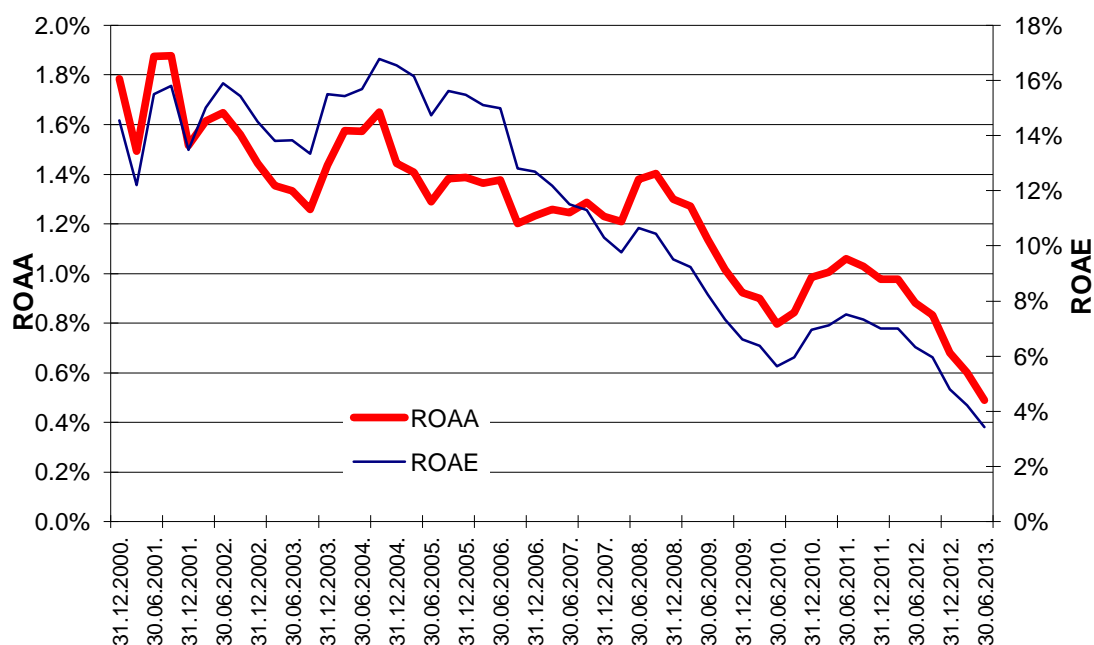
Stopa promjene zadnja četiri kvartala u odnosu na prethodnu godinu (ttm)
Q4:2001.-Q2:2013.

Nakon prvog negativnog šoka profitabilnosti u prvom valu krize 2009.-2010., u 2011. je došlo do naglog oporavka. Međutim, novi je udar krize bio još jači od prvoga udara, i banke sada bilježe historijski najveći pad neto dobiti, koja je u godinu dana od trećeg kvartala 2012. do drugog kvartala 2013. bila za 44,7% niža nego u usporedivom ranijem godišnjem razdoblju.

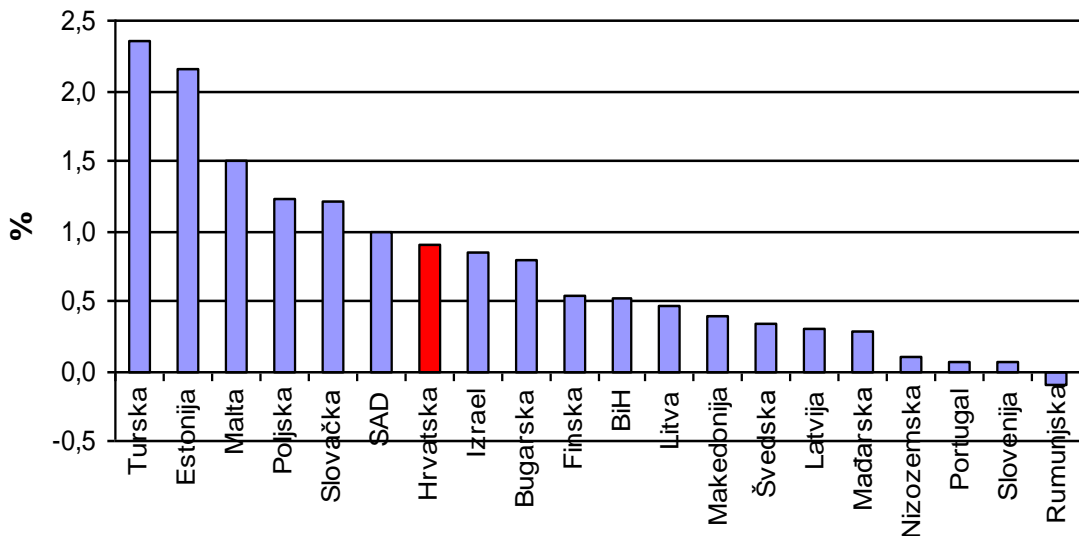
Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE)

Q4:2000.-Q1:2013.

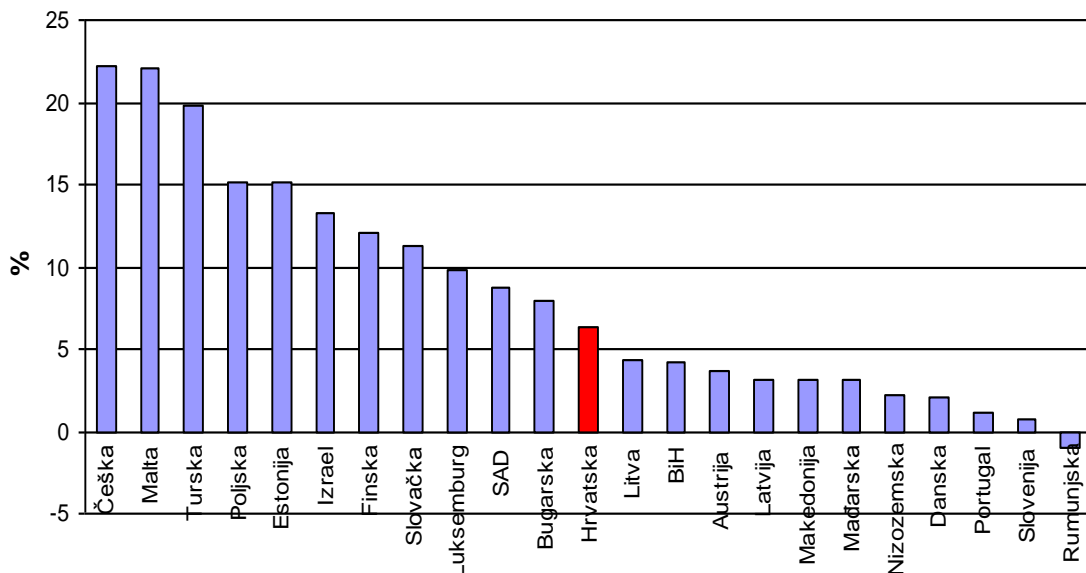
Stope profitabilnosti pale su ispod razina koje smo imali prigode vidjeti u prvoj fazi krize 2009.-2010. Povrat na kapital se smanjio s 4,8% krajem prošle godine na 3,4% u drugom tromjesečju 2013., dok je povrat na aktivu u istom razdoblju smanjen s 0,68% na 0,49%.

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

U međunarodnoj komparaciji Hrvatska ima relativno visok povrat na aktivu, u skupini s SAD-om, Izraelom i Bugarskom, no u bazi su stari podaci, tako da se s novim podatkom od 0,49% Hrvatska smješta desno, između BiH i Litve.

Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

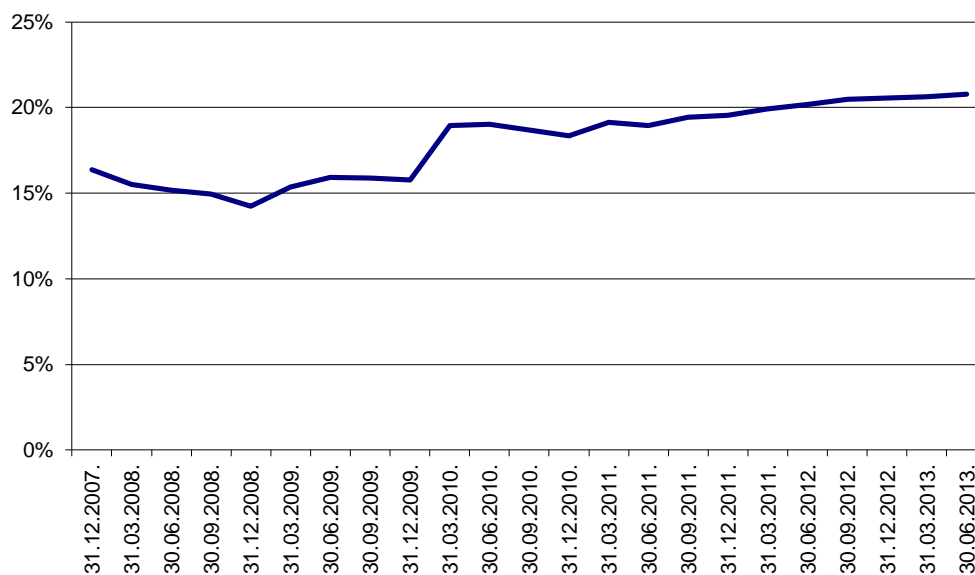

Međutim, kako hrvatske banke imaju puno angažiranog kapitala, povrat na kapital je relativno niži od povrata na imovinu te se Hrvatska smješta u samoj sredini liste prema prikazanoj međunarodnoj usporedbi. Kako su u bazi stari podaci, uvrštavanje novih će pomaknuti Hrvatsku desno, otprilike do razine Latvije, Makedonije i Mađarske.

KAPITALIZACIJA I RIZICI

Stopa adekvatnosti kapitala

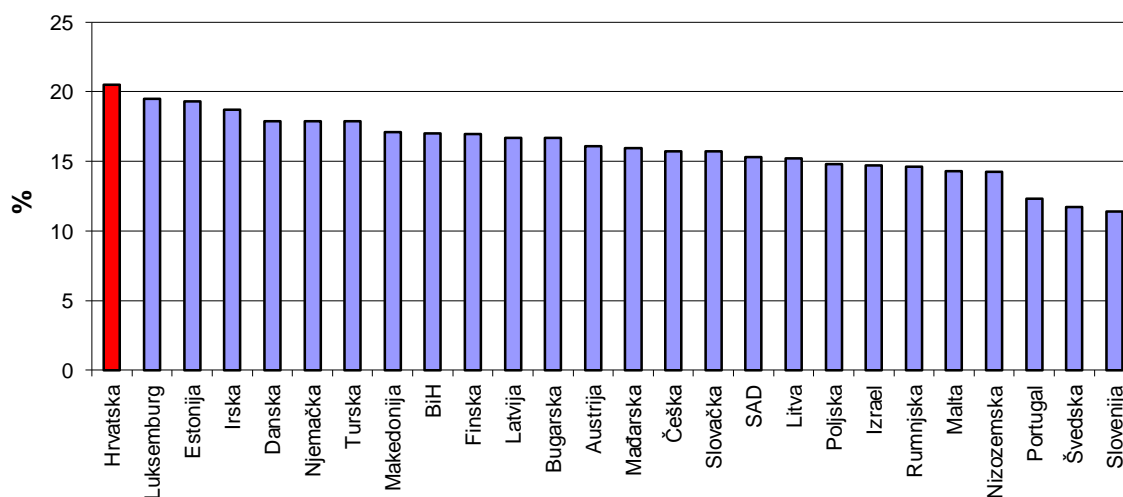
Q4:2007.-Q2:2013.

Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka u proteklih pet godina kontinuirano raste i prema podacima za 30.06.2013. dostiže 20,7%, 0,1 postotni bod više nego kvartal ranije.

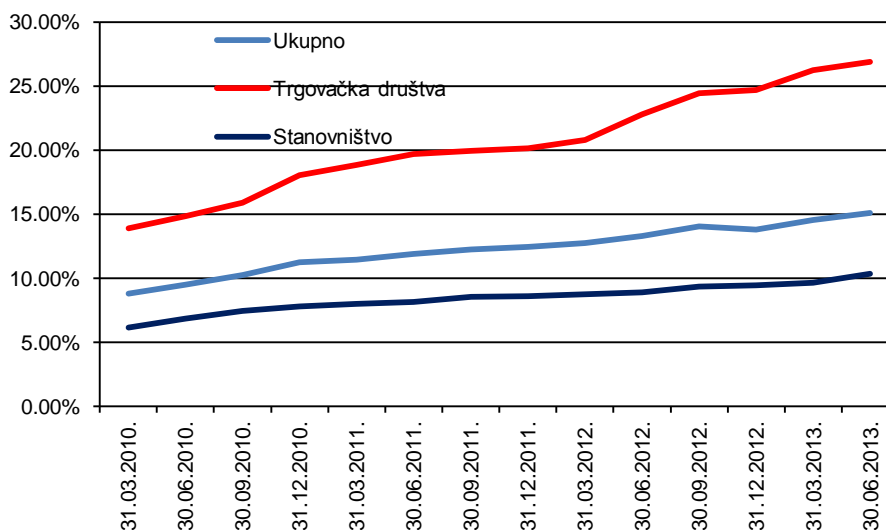
Stopa adekvatnosti kapitala: međunarodna usporedba

prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

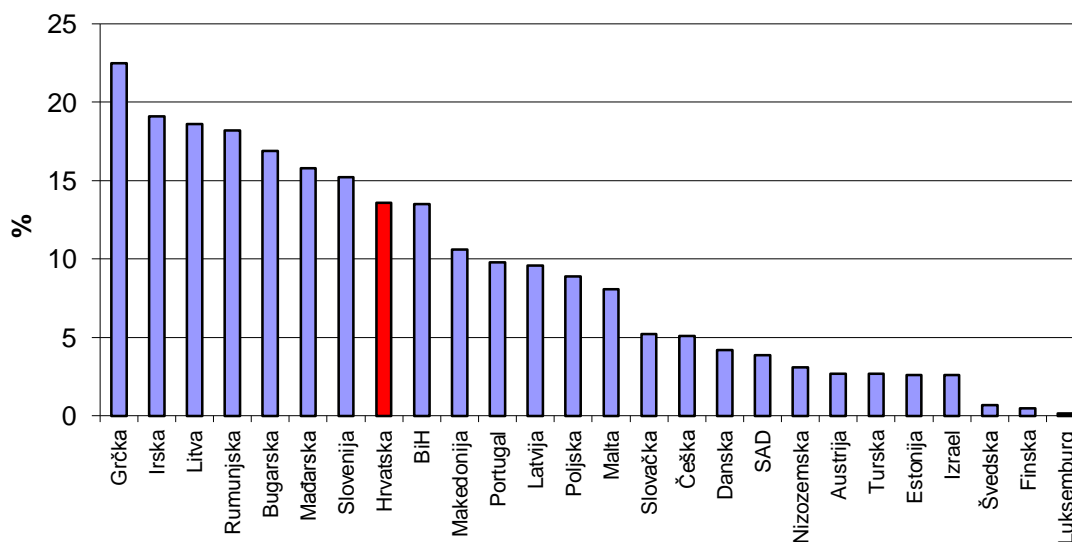
Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka najviša je među europskim državama (i SAD i Izrael su uključeni u usporedbu) koje izvještavaju MMF u okviru baze podataka *Financial Soundness Indicators*.

Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva Q1:2010.-Q2:2013.

U drugom tromjesečju 2013. došlo je do blagog porasta omjera loših kredita u sektoru trgovačkih društava, a u sektoru stanovništva je taj omjer prvi put porastao na razinu iznad 10%. Zbog toga je ukupan omjer loših kredita u drugom tromjesečju 2013. porastao iznad 15%.

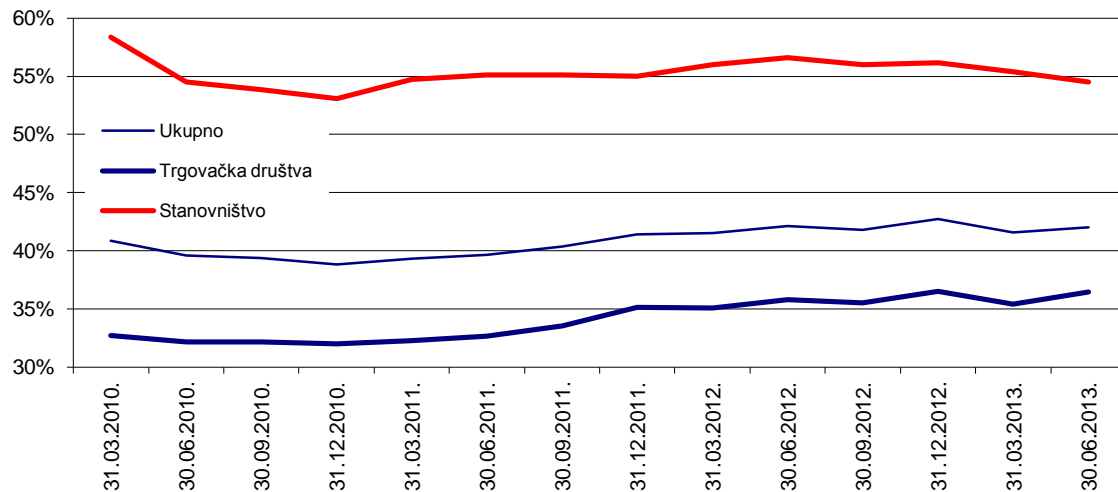
Omjer loših kredita: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

S obzirom na dubinu i trajanje krize, omjer loših kredita pozicioniran je logično u međunarodnoj usporedbi: uz bok Mađarskoj, Sloveniji, BiH i Latviji. Kada se uvrste najnoviji podaci, relativni položaj Hrvatske se bitno ne mijenja.

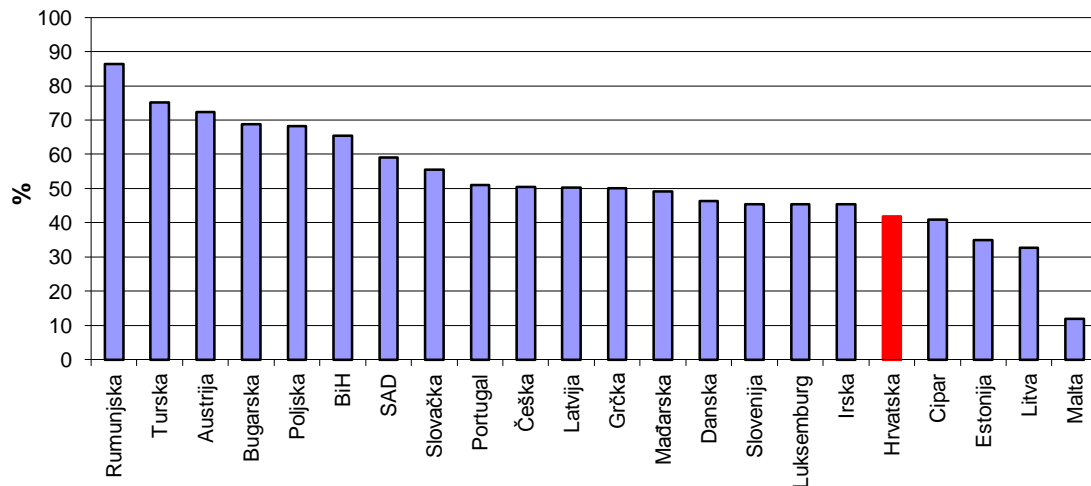
Stopa pokrića loših kredita rezervacijama za gubitke

Q3:2010.-Q2:2013.

Stopa pokrića je padala u prvoj fazi krize. Nakon dostizanja minimuma (malo ispod 40%) počela je rasti. Rast je trajao do kraja 2012. godine, da bi u prvom tromjesečju 2013. bio zabilježen blagi pad. Međutim, u drugom tromjesečju je došlo do rasta pod utjecajem rasta stope pokrića u sektoru poduzeća. U sektoru stanovništva stopa pokrića prvi put od prvog kvartala 2011. pada ispod 55%, no još uvijek je viša nego 2010.

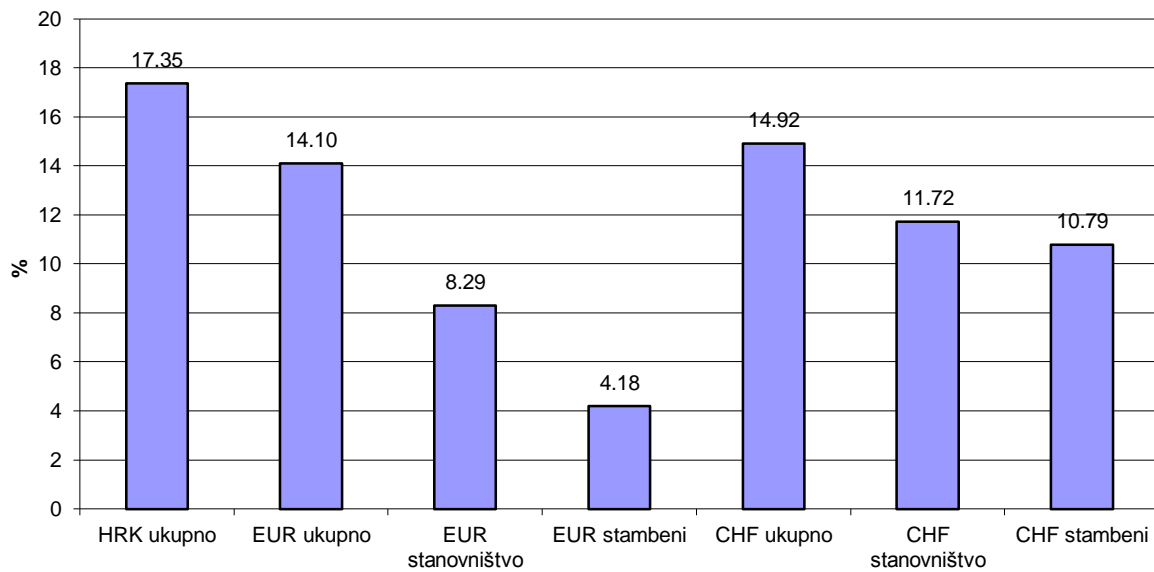
Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

Stopa pokrića se u Hrvatskoj također nalazi u okolini vrijednosti za susjedne zemlje koje prolaze sličnu dinamiku krize – riječ je o Sloveniji i Mađarskoj. Pokriće rezervama koje se sada kreće oko 42% treba sagledavati u kontekstu iznimno visoke kapitalne adekvatnosti.

Valutna struktura omjera loših kredita

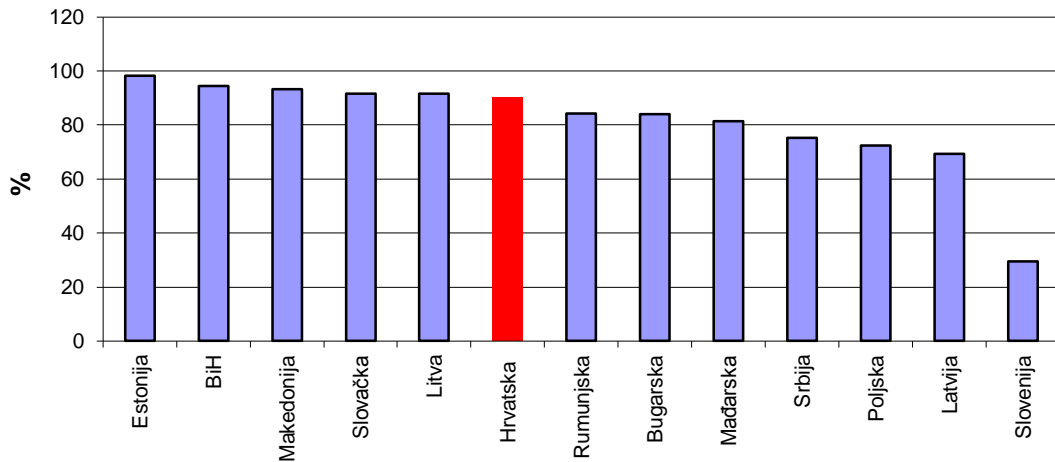
30.06.2013.

Najveći problemi s naplatom postoje kod kunskih kredita. Problem je podjednako zastupljen kod eurskih i CHF kredita (tj. kredita uz te valutne klauzule). Međutim, kod stambenih se kredita problem naplate javlja u više nego dvostruko većem postotku kod kredita vezanih uz švicarski franak nego kod kredita vezanih uz vrijednost eura.

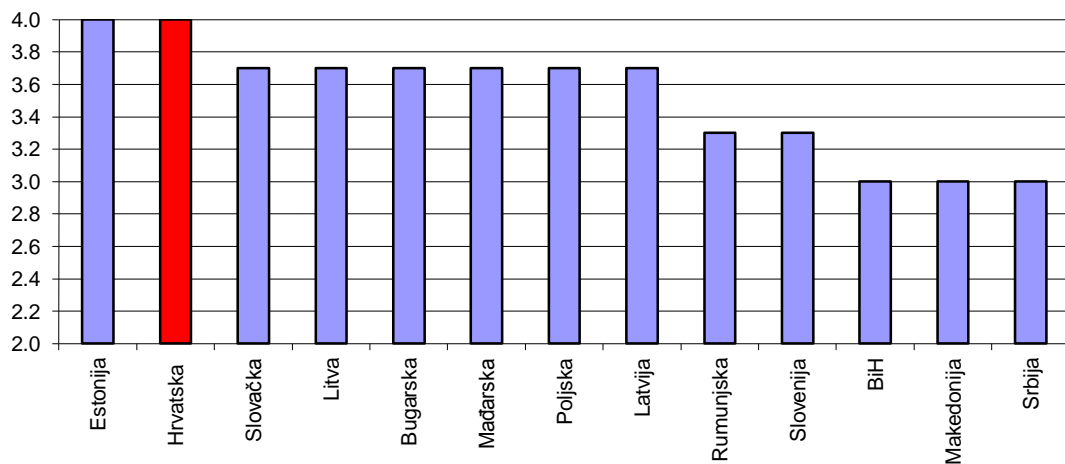
STRUKTURNI POKAZATELJI

Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi u % prema zadnjim objavljenim podacima EBRD-a

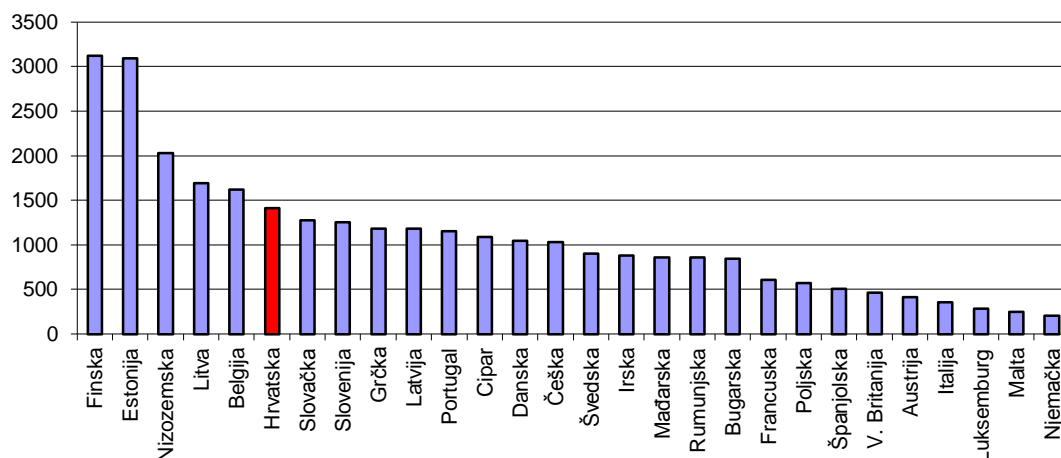
S udjelom banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi od 89,8% hrvatski se bankovni sustav pokazuje kao tipičan tranzicijski bankovni sustav. Zanimljivo je primijetiti da su se problemi u bankama u ovoj krizi snažnije pojavljivali u zatvorenijim sustavima (Slovenija, Latvija, Mađarska).

EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) prema zadnjim objavljenim podacima

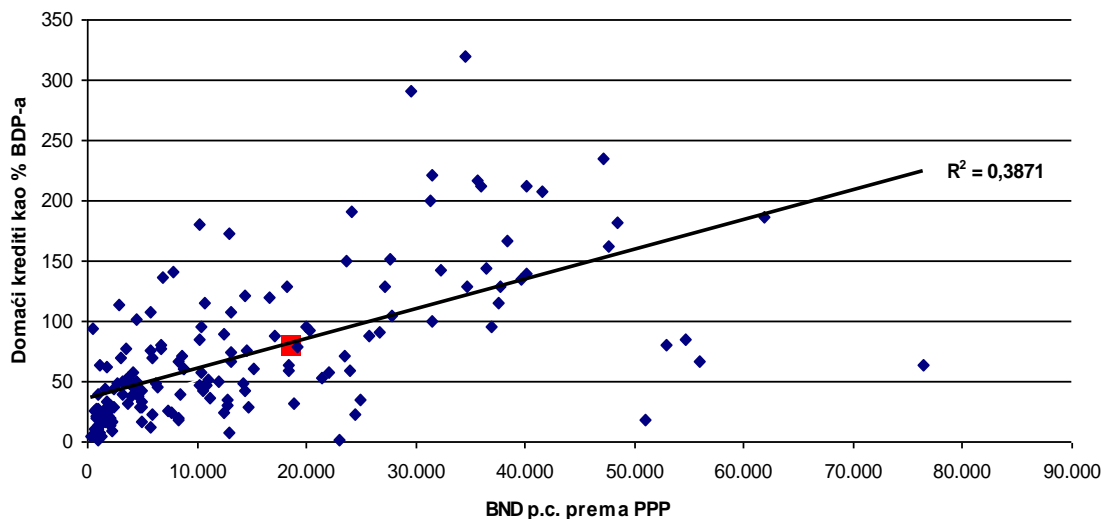
Samo su Hrvatska i Estonija prema ovom indeksu dosegle maksimalnu vrijednost, što znači da su uspostavile solventne privatne banke sposobne zadovoljiti potražnju za kreditima, adekvatan stupanj konkurencije i potpuni sklad s međunarodnim propisima koji uređuju područje bankarstva.

HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka (zbir kvadrata tržišnih udjela x 10,000; veća vrijednost = veća koncentracija)

Veličina zemlje odnosno tržišta u bitnome određuje koncentraciju banaka; sve velike europske zemlje imaju HHI manji od 700. Većina malih zemalja (uz očekivani izuzetak Luksemburga i Malte koji funkcioniraju kao posebne financijske zone) ima HHI od oko 1,000 na više, i Hrvatska se s vrijednošću indeksa od oko 1,400 smješta u prosjek skupine manjih zemalja uz bok Litvi, Belgiji, Slovačkoj i Sloveniji.

Domaći krediti / BDP naspram BDP po stanovniku prema PPP-u Prosjek 2007.-2011.

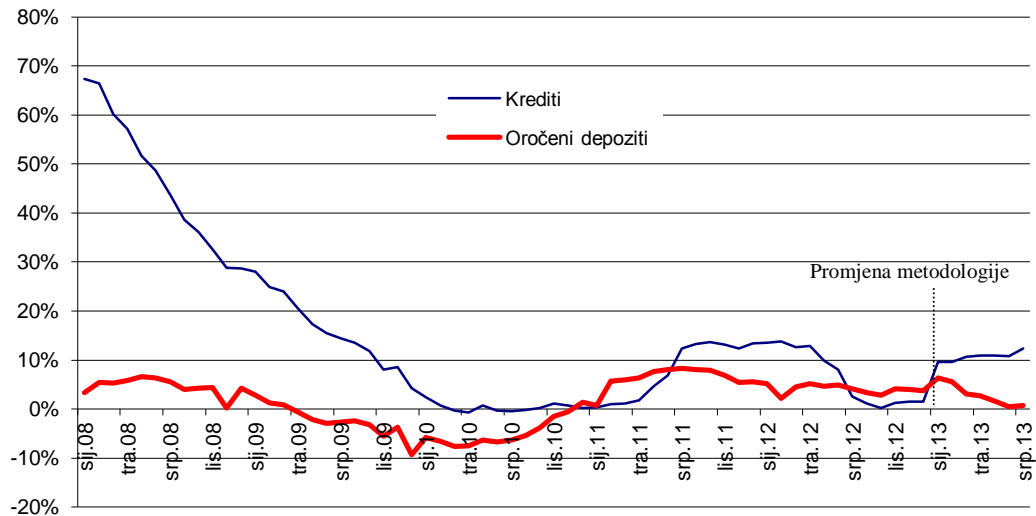

Slika prikazuje prilično čvrstu pozitivnu povezanost realnog dohotka po stanovniku i kreditne dubine mjerene omjerom domaćih bankarskih kredita i BDP-a. Veliko odstupanje prema gore može značiti napuhanost kreditnog tržišta, dok odstupanje prema dolje može značiti podrazvijenost kreditnih institucija. Hrvatska je prikazana crvenim kvadratom točno na liniji prosjeka, što ukazuje na uravnotežen bankovni razvoj.

STAMBENE ŠTEDIONICE

Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica*

Promjena u odnosu na isti mjesec prethodne godine

*Napomena: od siječnja 2013. serija sadrži strukturni lom uslijed promjene metodologije HNB-a

Rast depozita kod štedionica oporavio se u toku 2011. i prve polovice 2012. Sličan su tempo pratili i krediti. Međutim od sredine 2012. primjetno je usporavanje rasta i kredita i depozita kod stambenih štedionica. Od veljače do srpnja 2013. došlo je do blagog porasta kredita u iznosu od 106,8 milijuna kuna, dok su se depoziti u istom razdoblju smanjili za 323 milijuna kuna.

Metodologija i izvori

Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4 (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća (zbir podataka iz tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva (izračun na temelju tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel inozemne u ukupnoj pasivi (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel kapitala u ukupnoj pasivi (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Struktura izvora sredstava banaka (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U depozite i instrumente tržišta novca ubrajaju se i ograničeni i blokirani depoziti, depoziti države i krediti primljeni od HNB-a. Kapitalski računi su veći od kapitala iz tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a jer se ovdje konstruiraju prema metodologiji monetarne statistike, dok su u kvartalnom statističkom izvješću sastavljeni prema konceptu kapitala iz statističkih izvještaja. Prikazana struktura se ne mora zbrajati u 100% jer je s prikaza izostavljena stavka ostalo (neto) koja nema značaja, ali utječe na zbroj.

Plasmani (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Kreditni stanovništvu, trgovačkim društvima i državi (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a)

Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Struktura kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Omjer kredita i depozita (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U brojnik ulaze potraživanja od države, trgovačkih društava i stanovništva, a u nazivnik svi depoziti, što uključuje i depozite države i ograničene i blokirane depozite. Ako se pokazatelj konstruira na temelju podataka o kreditima u užem smislu (zajmovi) omjer je puno niži (za oko 20 postotnih bodova).

Struktura aktive banaka (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a; za EU ECB Statistical DataWarehouse)

Slika prikazuje dvije stope promjene za Hrvatsku. Jedna je izvorna (Hrvatska 1), a korigirana stopa (Hrvatska 2) sadrži korekciju za ukupno 11,6 mlrd KN, koliko iznosi procijenjeni učinak na smanjenje kredita zbog reklasifikacije kredita brodogradilištima i prijenosa dijela kreditnog portfelja jedne banke na nezavisnu pravnu osobu.

Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a; za EU ECB Statistical DataWarehouse)
Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Referentne kamatne stope (Hrvatska udruga banaka za Nacionalnu referentnu stopu NRS, metodologija raspoloživa na www.hub.hr; European Banking Federation, EBF, za Euribor, povijesni podaci raspoloživi na <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>)
Podatak za Euribor računa se kao prosjek dnevnih podataka u kvartalu.

CDS Spread (Erstebank CEE Macro and FI Daily)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO (Hrvatska udruga banaka)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO predstavlja granični trošak monetarne i devizne regulacije koji banka mora platiti kako bi na tržištu prikupila dodatnu jedinicu izvora sredstava radi odobravanja dodatne jedinice plasmana. U izračun indeksa ulaze svi oblici obvezne rezerve, obvezni omjeri devizne likvidnosti i troškovi osiguranja depozita. Indeks predstavlja vagani prosjek troškova koji se obračunavaju na pojedine komponente pasive, pri čemu se za ponderu uzimaju udjeli pojedinih komponenti u ukupnoj pasivi prilagođenoj za dijelove na koje se ne obračunava regulacijski trošak. Indeks ne uzima u obzir troškove prudencijalne regulacije. Metodologiju indeksa za HUB je razvila Arhivalitika 2006., a indeks se od 2007. redovito objavljuje u publikaciji HUB Analize jednom godišnje, gdje zainteresirani čitatelj može pronaći metodološke detalje (www.hub.hr).

Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o prosjeku za sve vrste stambenih kredita, a statistika ECB-a prema ročnosti. Pretpostavljeno je da stambeni krediti u prosjeku traju dulje od 10 godina, pa su u tu svrhu iz statistike ECB-a uzimani prosjeci za kredite odobravane na rok od 10 godina i dulje. Radi valutne usporedivosti korišteni su podaci o kreditima s valutnom klauzulom iz tablice G1 Statističkog pregleda HNB-a.

Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o prosjeku za sve vrste ostalih kredita stanovništvu (bez okvirnih) koje su ovdje nazvane „potrošački“ krediti. Radi valutne usporedivosti korišteni su podaci o kreditima s valutnom klauzulom iz tablice G1 Statističkog pregleda HNB-a. Statistika ECB-a o ovim kreditima izvještava prema ročnosti. Na prikazu je odabrana ročnost 1-5 godina. Ovaj razmjerno dugi rok imao je smisla prije krize, dok su značajan udjel u novoodobrenim kreditima imali auto-krediti. U međuvremenu se prosječna ročnost ove vrste kredita sigurno skratila, no u prikazu smo ostali dosljedni ranijim izdanjima HUB Analiza. Provjerom razlika u stopama utvrđeno je da se prosjeci do godinu dana i 1-5 godina bitno ne razlikuju, tako da eventualna pogreška u procjeni prosječne ročnosti nema bitan utjecaj na prikaz i zaključak.

Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu (tablica G1, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o okvirnim kreditima u čistim kunama. Statistika ECB-a izvještava zajedno o kamatnim stopama na prekoračenja i revolving kreditne kartice.

Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Radi valutne usporedivosti koriste se kamatne stope na kredite s valutnom klauzulom. Statistika ECB-a razlikuje kredite do i preko milijun eura. Pretpostavljeno je da prosječni iznos kratkoročnog kredita s valutnom klauzulom poduzećima u Hrvatskoj ne prelazi milijun eura, pa je ta kategorija kredita korištena u usporedbama kamatnih stopa.

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Radi valutne usporedivosti koriste se kamatne stope na kredite s valutnom klauzulom. Statistika ECB-a razlikuje kredite do i preko milijun eura, kao i prema ročnosti. Pretpostavljeno je da prosječni iznos dugoročnog kredita s valutnom klauzulom poduzećima u Hrvatskoj prelazi milijun eura, pa je ta kategorija kredita korištena u usporedbama kamatnih stopa. Za ročnost je odabran rok od 1 do 5 godina jer je pretpostavljeno da su dugoročni krediti poduzećima preko 5 godina rjeđi od kredita do 5 godina.

Neto kamatna marža (NIM) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Neto kamatna marža (engl. net interest margin, NIM) računa se kao jednostavna razlika prosječno naplaćene aktivne kamatne stope i prosječno plaćene pasivne kamatne stope. Prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni prihod podijeljen s osnovicom na koju se naplaćuje kamata, a u koju ulaze sve stavke aktivne strane bilance iz tromjesečnog statističkog izvještaja osim gotovine, ulaganja, materijalne imovine, preuzete imovine, kamata, naknada i ostale imovine. Prosječno plaćena pasivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni trošak podijeljen s osnovicom na koju se plaća kamata, a u koju ulaze sve komponente pasive osim kapitala, derivatnih i drugih financijskih obaveza i kamata, naknada i ostalih obaveza. Brojnici izraza računaju se kao zbrojevi zadnja četiri kvartala, a nazivnici kao prosjeci stanja na kraju zadnja četiri kvartala.

Udjel neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Ukupni prihod je zbroj neto kamatnog i neto nekamatnog prihoda. Računa se kao zbroj stavki u zadnja četiri tromjesečja.

Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Operativni troškovi odgovaraju računovodstvenoj stavci opći i administrativni troškovi i amortizacija, u koju se, prema metodologiji statističkog izvještavanja, ne uračunavaju premije osiguranja depozita.

Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Rezultat prije rezerviranja računa se kao razlika neto prihoda i općih i administrativnih troškova i amortizacije.

Dobit nakon oporezivanja / neto dobit (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Podatak za svaki kvartal se računa kao zbir zadnja četiri kvartala, tako da se konstrukcijski radi o godišnjoj stopi promjene pomičnog prosjeka računatog s pomakom od četiri kvartala (ttm – trailing twelve months). Podaci se konstruiraju na temelju nerevidiranog statističkog izvještaja, pa je moguća pojava manjih razlika u odnosu na kasnije revidirane podatke.

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Kumulativ (zbroj) dobiti za zadnja četiri kvartala stavlja se u odnos prema prosječnom stanju aktive (ROAA – engl. return on average assets) i prosječnom stanju kapitala (ROAE – engl. return on average equity).

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, <http://fsi.imf.org/fsitables.aspx>)

Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, <http://fsi.imf.org/fsitables.aspx>)

Stopa adekvatnosti kapitala (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, objavljeno u okviru supervizorske javne objave, statistički podaci, na www.hnb.hr)

Stopa adekvatnosti kapitala 2012.: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Loši krediti su djelomično nadoknadivi (B) i nenadoknadivi krediti (C) sukladno Odluci HNB-a o klasifikaciji plasmana. Omjer loših plasmana u pravilu je niži od omjera loših kredita.

Omjer loših kredita: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Rezerve za gubitke odgovaraju pojmu ispravci vrijednosti kod ovog statističkog izvora.

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Valutna struktura omjera loših kredita (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po valutama, na www.hnb.hr)

Valutna usklađenost imovine i obaveza u % ukupne bilančne svote (agregirano tromjesečno statističko izvješće, listovi VSI1_19 i VSO1_20)

Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivu u % (stranice središnjih banaka, EBRD Transition Indicators, za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr)

EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) (www.ebrd.com, Research and Publications)

HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka (za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr, za ostale zemlje EU publikacija ECB-a EU Banking Structures za 2010. godinu, www.ecb.int)

Domaći krediti / BDP naspram BND po stanovniku prema PPP-u (prosjeci za razdoblje 2007.-2011. izračunati na temelju podataka iz baze indikatora Svjetske banke, www.worldbank.org)

U prikaz su uključeni podaci za 164 zemlje. BND po stanovniku prema PPP u tekućim dolarima.

Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica (Tablica E1 Statističkog pregleda HNB-a)